

Beniko Mason és Stephen Krashen:
STORY-LISTENING AND GUIDED SELF-SELECTED READING

Mesehallgatás és tanári segítséggel a tanuló választotta szövegek olvasása

Felfogásunk szerint a nyelvoktatás célja a tanuló autonóm nyelvelsajátítási képességeinek kibontakoztatása: segítünk neki eljutni odáig, ahol már nem lesz ránk szüksége, önállóan is tovább tud fejlődni. Vagyis nem az a cél, hogy az iskolában váljon tökéletes nyelvhasználóvá, hanem az, hogy az iskola után képes legyen magas szintű nyelvtudást elérni.

Az alábbiakban vázoljuk, mit is tudunk a nyelvelsajátításról, majd bemutatunk egy programot, melynek segítségével elérhetjük céljainkat.

Hogyan megy végbe a nyelvelsajátítás?

A legutóbbi 40 év kutatásai szerint:

- 1) Egy nyelvből akkor sajátítunk el valamit, amikor megértjük, amit azon a nyelven hallunk vagy olvasunk, azaz egy adott nyelv elsajátítása az adott nyelven megértett közléseknek köszönhető.
- 2) Ahhoz, hogy a nyelvelsajátításban haladjon, a tanulóknak nagy mennyiségben kell hozzájutnia érthető, lenyűgözően érdekes, gazdag célnyelvi anyaghoz.
- 3) Az idegen nyelv elsajátításának fejlődési szakaszai hasonlóak az anyanyelv-elsajátítás szakaszaihoz.
- 4) A nyelvet elsajátítani nem ugyanaz, mint tanulni róla.
- 5) A tudatosan rögzített nyelvtani szabályok nem segítenek a valós kommunikációban. Általában csak írásbeli vizsgán vagy saját írásművünk javítása során vehetjük hasznukat.
- 6) Megengedhetetlen, hogy a tanuló szorongjon, kiszolgáltatottnak, fenyegetettnek érezze magát a nyelvtudásán.

Milyen lehet az optimális nyelvoktatás?

Idegen nyelvi programunk a nyelvelsajátítás tudományos elméletén alapul. Módszereink lényege a megértés. A tanuló könnyen érthető, de nagyon érdekes és gazdag célnyelvi anyagot fogad be. Amit mondanak neki vagy amit olvas, olyan érdekes, hogy meg is feledkezik arról, hogy amit éppen megértett, azt nem is az anyanyelvén hallotta vagy olvasta. Számos kutatás igazolja, hogy ilyen módszerrel a tanulók sokkal többet sajátítanak el a célnyelvből, mint a hagyományos nyelvtudás tanulóknak.

Könnyen érthető, érdekes célnyelvi tartalmakat kellő mennyiségben különböző módszerekkel nyújthatunk a tanulóknak. Ezek közül kettőt ismertetünk: „Story-Listening” és „Story-Reading”.

STORY-LISTENING

Indítsunk Story-Listeninggel

Programunk a Story-Listeninggel kezdődik. A Story-Listening az, amikor a tanár egy érdekes történetet mond el – általában népmesét, ami már kiállta az idő próbáját. Mesélés közben a tanár igyekszik a tanulók számára ismert szavakat használni.

Mivel egyes szavak jelentése, a történet egy-egy részlete így is homályban maradhat, a tanár kiegészítő eszközökhöz folyamodik: elsősorban szövegkörnyezetet teremt célnyelvi leírás és magyarázat útján, de rajzol is, szavakat ír a táblára, olykor lefordít valamit, és a tanulók háttérismereteit is segítségül hívja. Ezekkel a kiegészítő eszközökkel biztosítja, hogy a tanulók minden erőfeszítés nélkül megértsék a történet tartalmát. Hiszen – mint mondtuk – a nyelvet csak olyankor sajátítjuk el, amikor értjük, amit hallunk vagy olvasunk.

Ez a módszer jóval kisebb ráfordítást igényel

A Story-Listening nem drága. Nem kell hozzá vásárolni se könyvet, se munkafüzetet. A jogi oltalom alatt nem álló történeteket az internetről ingyen letölthetjük, a könyveket (további történetekkel) a

könyvtárból lehet kikölcsönözni. Ahol nincs könyvtár, ott a tanár a világhálóról ingyenesen letöltött (nem jogvédett) történetekből állíthat össze osztálykönyvtárat a tanulók számára.

Mit csinálunk még az órán?

Programunknak kezdő szinten a Story-Listening adja a gerincét, sőt haladó szinten is fontos része marad. A változatosság kedvéért lehet néha énekelni, játszani és egyéb dolgokat csinálni, ám mindez másodlagos. A dalocskákból, játékokból, egyéb tevékenységekből hiányzik a gazdag nyelvi tartalom, az *optimális nyelvelsajátítás* tápanyaga.

Értékelés

Ha tanár és tanulók közös nyelvet beszélnek, a tanulókat olykor megkérjük, hogy anyanyelvükön írjanak rövid összefoglalót egy-egy történetről. A tanár így visszajelzést kap arról, hogy mit értettek meg a tanulók és mit nem. A kicsik, akik még nem tudnak írni, többféleképpen is megmutathatják, hogy mennyit értettek meg a történetből. Így a tanár mindenekelőtt *a saját teljesítményéről* kap visszajelzést. Az ilyen összefoglalók egyszersmind értékelés ill. helyzetjelentés gyanánt is szolgálhatnak.

STORY-READING

A Story-Listening vezet az olvasáshoz, a maga választotta olvasmányok érdeklődésből, gyönyörűségéből való olvasásához. A Story Listening hozzásegíti a tanulót ahhoz, hogy a nem tanulóknak szánt szövegeket is érteni kezdje.

Az olvasást fokozatosan, finoman vezetjük be nagyon érdekes szövegekkel. Tanulóink számára így érthető és élvezetes lesz az olvasás. Célunk az, hogy szokássukká váljon merő gyönyörűségéből olvasni. Így válnak képessé arra, hogy a program végeztével önállóan fejlesszék tovább a nyelvtudásukat.

A tanár segítségével önállóan választott olvasmányok (GSSR)

A Story-Listening és az anyanyelvi közönségnek szánt „autentikus” könyvek olvasása közé úgy érezzük, be kell iktatni egy átmeneti fokozatot. Ezt nevezük GSSR-nek: a tanár a szöveg nehézsége és a tanuló érdeklődése alapján segít választani megfelelő olvasnivalót.

A tanár tehát segít megtalálni a tanuló számára könnyen érthető és élvezetes olvasnivalót. Az olvasott könyvről egyszerű, írásos visszajelzést kérünk: miről szólt, tetszett-e, elég könnyű volt-e. E beszámoló alapján segíthetünk tanulóinknak a számukra legmegfelelőbb könyveket megtalálni.

Egyes tanulók már egy-két félév alatt eljutnak oda, hogy anyanyelvi közönségnek írt „autentikus” könyveket kezdjenek olvasni. Mások akár három évig is rászorulnak a segítségre. Ez egészen más, mint az a hagyományos megközelítés, ahol jóformán minden átmenet nélkül tesznek nehezen érthető szövegeket a tanulók elé.

A GSSR segít a tanulónak eljutni arra a pontra, ahol már csak ő maga választja meg, hogy mit olvas. Ha már a tanuló eljutott ide, tanári munkánk elérte a célját: most már önállóan fejlesztheti nyelvtudását, miközben kedvére olvassa a maga választotta könyveket.

BIZONYÍTÉKOK

A Story-Listening hatását értékelő kutatások azt mutatják, hogy ha nagy mennyiségű optimális (= nyelviileg gazdag, roppant érdekes és könnyen érthető) nyelvi tartalmat bocsátunk a nyelvtanulók rendelkezésére egy minden stressztől mentes tanteremben, akkor nem csak hogy a nyelvi készségeik fejlődnek sikeresen, hanem az időt is nagyon hatékonyan használjuk: egységnyi idő (pl. egy tanóra) alatt többet sajátítanak el a tanulók itt, mint egy hagyományos nyelvórán.

Ugyanígy a szabad, gyönyörűséges olvasás mindent felülmúló hatékonyságát is számos kutatás igazolta az olvasás, írás, szókincs, nyelvtan, sőt a vizsgákon való teljesítmény tekintetében is.

KÖNNYŰ MEGVALÓSÍTANI

„Nem a tanári színvonal emeléséről kellene prédikálni. Jóval célravezetőbb lenne arról gondoskodni, hogy a tanulók érdekes történeteket tartalmazó könyvek sokaságából válogathassanak kedvükre.” (Francis Mangubhai, Warwick Elley (1982): *The Role of Reading in Promoting ESL, Language Learning and Communication*, 1(2): 151-161). Egy nyelvi könyvtárat megteremteni könnyebb és olcsóbb, mint a számítástechnika fejlődésével lépést tartani.

Egy idegen nyelv elsajátításához nincs szükség rengeteg interakcióra. Minél több érthető szövegre viszont annál inkább – ezt azonban könnyű előteremteni.

Akit érdekel a fenti gondolatok tudományos igazolása, az alábbi hálószemeken számos tanulmányhoz hozzáférhet:

- www.sdkrashen.com (Stephen Krashen)
- <http://web.ntpu.edu.tw/~lwen/publications.html> (Sy-Ying Lee)
- <http://backseatlinguist.com/blog/> (Jeff McQuillan)
- https://c021.wzu.edu.tw/ezcatfiles/c021/img/img/1460/89013_1.pdf (Ken Smith)
- <http://beniko-mason.net> (Beniko Mason)

Fordította: Boros Attila Botond